

průvodního dokladu. Zásilky, obsahující nejvýše 6 z-í každého druhu, adresované vojenským osobám v činné službě, mohou být dopravovány bez průvodního listu nebo bez úředního potvrzení na poštovní průvodce.

Průvodní list se smí vydati jen odesílatelovi na ten druh a počet z-í, který týž jest oprávněn držeti a nositi podle svého platného zbrojního pasu.

Trestní ustanovení pro přestupky předpisů o držení a nošení z-í obsahují §§ 34, 35, 61, 115 a 116 zák. čl. XL/1879. Pro přechodnou dobu však platí ještě zák. č. 91/1942 Sl. z., o přísnějším trestání neoprávněné držby z-í, a to pokud jde o střelné z-ě, které za použití nábojů jsou způsobily způsobiti poranění nebo smrt člověka.

Literatura

Dr Karel Laštovka: „Československé právní právo“ — část zvláštní, I. díl, František Vyhnanovský: „Zbraně a střelivo“; Dr. Jaroslav Pošváb: „Výtah ze zvláštní části práva správního,“ oběžníky ministerstva vnitra a jiných úřadů.

František Spálenka

Zcizení a zavazení státního majetku.

Československý stát nabyl majetku nemovitého i movitého mírovými smlouvami po první světové válce, resp. podle zák. č. 354/1921 Sb. o převzetí statků a majetku, připadlých mu podle mírových smluv. Rozsáhlého zemědělského majetku získal pak první pozemkovou reformou. Po druhé světové válce nabyl stát značný majetek podle dekretu presidenta republiky č. 12/1945 Sb. o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa a podle dekretu č. 108/1945 Sb. o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondch národní obnovy. Podle prvního dekretu převzal stát konfiskované souvislé lesní plochy nad 50 ha a konfiskovaný zemědělský majetek může mu býti přidělen pro veřejné účely [§ 2, odst. 1 písm. e) dekretu č. 28/1945 Sb.]. Majetek konfiskovaný podle dekretu č. 108/1945 Sb. a prozatímne spravovaný Fondem národní obnovy zůstává pak vlastnictvím státu, pokud nebude přidělen třetím osobám (§ 16 tohoto dekretu).

Mimo to získal a získává stát majetek některými speciálními zákonnými opatře-

ními, na př. zákonem universitním č. 135/20 Sb. a zákonem o vyvlastnění sanatoria v Praze-Podolí č. 251/1946 Sb., dále odúmrtními (§ 760 obč. zák.) a konečně různými koupěmi, směnami atd.

Nutno se též zmíniti o dekretu presidenta republiky o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků (č. 100/1945 Sb.), některých podniků průmyslu potravinářského (č. 101/1945), akciových bank (č. 102/1945) a soukromých pojišťoven (č. 103/1945). Národní podniky z nich utvořené jsou majetkem státu ve smyslu ustanovení těchto dekretů.

Hospodářské, sociální, kulturní, zdravotní, bytové, komunikační a jiné potřeby dnešního života působí, že stát je nucen častěji a ve větším rozsahu než dříve své nemovitosti zcizovati, resp. směňovati. Vlivem těchto potřeb obsahují zákony různá ustanovení o zcizování státních nemovitostí, týkající se ovšem jen kompetence a řízení, ježto pro zcizovací právní jednání sama platí předpisy práva občanského a knihovního. O zcizování movitých věcí státu náležejících — také předmětů monopolních a produktů státních podniků a pod. — platí četné rozmanité administrativní předpisy.

Zde bude pojednáno toliko o zcizení a zavazení státních nemovitostí.

I. Zcizení státních nemovitostí.

Od zcizení státních nemovitostí sluší ovšem rozlišovati změnu hranic státního území (propuštění jeho části ze státní výsosti), o čemž pojednávají §§ 3 a 64, odst. 1, č. 1 ústavní listiny č. 121/1920 Sb. (Viz i ústavní zákon č. 2/1946 Sb. o Zakarpatské Ukrajině a úpravě státních hranic se Svazem sovětských socialistických republik.) Zákonná ustanovení o zcizování státních nemovitostí nevztahují se na přiděl půdy z majetku státem zabraného a převzatého v první pozemkové reformě, poněvadž o něm platí ustanovení zákonů o pozemkové reformě, dále se nevztahují na přiděl třetím osobám majetku konfiskovaného podle dekretu č. 12/1945 a 108/1945 Sb., o nichž platí speciální ustanovení těchto dekretů. Rovněž ohledně zcizení nemovitostí národních podniků platí speciální ustanovení. Tak na př. podle vl. nař. č. 6/1946 Sb., kterým se vydává statut národních podniků průmyslových, schvaluje zcizení nemovitostí těchto národních podniků buď ústřední orgán, nebo představenstvo ústředního orgánu, případně ministerstvo průmyslu [viz ustanovení § 35, č. 10 a 11, § 37,

písm. d) a § 39, písm. h)]]. Analogická ustanovení platí i ohledně zcizování nemovitostí národních podniků potravinářských (vl. nař. 77/1946 Sb.). Vztahují se však i na nemovitý majetek státních podniků spravovaných podle zásad obchodního hospodaření. (§ 5 zák. 404/1922 a § 3, odst. 10 vl. nař. 206/1924.)

Ustanovení zákonů o zcizování státních nemovitostí jsou jednak všeobecná a jednak zvláštní, jež blíže stanoví, které státní nemovitosti, jakým právním jednáním, resp. za jakým účelem mohou být zcizeny a jež vznikla i ze svrchu zmíněných potřeb hospodářských, sociálních, kulturních atd.

1. Všeobecná ustanovení.

První takové ustanovení o nakládání se státním majetkem, tedy i o jeho zcizování, nalézáme v zákoně č. 95/1918 Sb. o vedení státního hospodářství v prvním pololetí r. 1919, podle jehož § 3 byl ministr financí zmocněn, aby přímo nakládal s movitým i nemovitým majetkem státním, pokud toto právo dosud příslušelo býv. rakouským, nebo uherským, nebo společným rakousko-uherským úřadům a ústavům. V dalších finančních zákonech nalézáme zmocnění ministra financí ku zcizení, resp. zavazení pouze nemovitého státního majetku, jak níže bude uvedeno.

Ústavní listina z 29. února 1920 č. 121 Sb. má ustanovení o zcizování státního majetku v § 54, odst. 8, kde se praví, že 24členný výbor, t. zv. Stálý výbor, je příslušný ve všech věcech náležejících do zákonodárné a správní působnosti Národního shromáždění, ale není oprávněn (mezi jiným) zcizovati státní majetek. Totéž platí o Stálém výboru nynějšího ústavodárného Národního shromáždění, poněvadž podle čl. 7, odst. 2 ústavního zákona č. 65/1946 Sb. o ústavodárném národním shromáždění jest užiti na Stálý výbor ústavodárného Národního shromáždění ustanovení ústavní listiny o Stálém výboru Národního shromáždění. Z tohoto ustanovení ústavní listiny se dovozuje úsudkem a contrario, že zcizování státního majetku náleží v obor působnosti Národního shromáždění, resp. nyní ústavodárného Národního shromáždění. Není však třeba obmezovati se jen na tento výklad. Naše ústavní listina totiž důvodně předpokládala, že zcizování státního majetku náleží — aspoň v zásadě a ohledně nemovitého majetku — v obor působnosti Národního shromáždění,

neboť v době jejího vydání měli jsme již finanční zákony č. 433/1919, 669/1919 a 104/1920 Sb., které zmocňovaly ministra financí ke zcizování nemovitého majetku státního za určitých obmezení bez předchozího schválení Národního shromáždění, ale na dodatečné ospravedlnění, a proto se omezila jen na ustanovení negativní, jehož smysl jest ten, že tam, kde zákony vyžadují ke zcizení státního majetku schválení Národního shromáždění (v jakékoliv formě) je z této působnosti vyloučen Stálý výbor. Těmito zákony jsou finanční zákony, event. zákony zvláštní a ve spojení s těmito zákony jest vykládati citované ustanovení ústavní listiny. V civ. místě mluví ústavní listina všeobecně o „státním majetku“, ač nutno rozuměti vzhledem k uvedeným zákonům pouze nemovitý majetek. Kdyby však některý zákon stanovil, že i ke zcizení nějakého movitého majetku je příslušno Národní shromáždění, byl by význam dotyčného ustanovení ústavní listiny zase jen ten, že by k němu nebyl oprávněn Stálý výbor.

Positivní odpověď k otázce, kdo je povolán ke zcizování státní nemovitosti, nalézáme tedy ve finančních zákonech ke státním rozpočtům, dále pak v zákonech zvláštních (níže pod č. 2) a konečně ve speciálních zmocňovacích zákonech ke konkrétním zcizovacím jednáním.

V každém dosavadním finančním zákoně k státnímu rozpočtu (především pro r. 1919 zák. č. 433/1919 čl. VII.) je ministr financí všeobecně zmocněn ke zcizování státních nemovitostí v rozpočtovém období bez předchozího schválení Národního shromáždění za určitých obmezení a s povinnostmi dodatečně mu je vykázaní. Z těchto zmocnění seznáváme nepřímou zásadu, že ke zcizení státních nemovitostí je v první řadě povoláno Národní shromáždění.

Podobné zmocnění dávaly ministru finanční zákony ke státním rozpočtům za býv. Rakouska, kdežto podle uherského zákona čl. XX z. r. 1897 o státním účetnictví, § 37, mohlo se zcizení nemovitého státního jmění státi pouze na základě zvláštního zmocňovacího zákona — vyjímajíc nemovitosti, které byly získány pro zajištění některé pohledávky státu, nebo při vyvlastnění. (Tyto poslední nemovitosti mohl zciziti příslušný ministr sám.)

Zcizením jest zde rozuměti vzhledem k znění ustanovení ústavní listiny a finančních zákonů jakož i k úmyslu zákono-

dárcovu veškerá právní jednání směřující k převodu vlastnického práva na osobu jinou z vůle posavadního vlastníka, a to úplatná (též směna, dobrovolná soudní dražba) i bezplatná (darování); nenáleží sem tudíž vyvlastnění nebo vydržení a vůbec původní (originární) způsoby nabytí vlastnictví. Ježto zákon v tom směru nerozlišňuje, sluší mítí dále za to, že zmíněná zákonná ustanovení platí i pro taková zcizení (smlouvy o převodu vlastnictví), ku kterým je vlastník nemovitosti povinen podle zvláštních zákonných předpisů, na př. podle různých zákonů vyvlastňovacích, podle vodního zákona, podle scelovacího zákona, postupy pro veřejné ulice podle stavebních řádů a jiné.

Zcizení státní nemovitosti nenastává však, změnil-li se pouze účel, jemuž má nemovitost nadále sloužiti a přechází-li proto ze správy jednoho resortu státní správy (resp. podniku) do správy jiného resortu (podniku). Viz na př. § 6, odst. 1 zák. č. 63/1935 Sb. o vyvlastnění k účelům obrany státu, § 9, odst. 1 opatření Stálého výboru č. 291/38 Sb. o vyvlastnění a některých jiných opatřeních k účelům hospodářského přebudování státu a § 7, odst. 3, první věta zák. č. 42/1947 Sb. o některých opatřeních ve stavebnictví souvisejících s dvouletým hospodářským plánem.

Obmezení, jež finanční zákony ministru financí při zcizení ukládají, jsou tato:

a) co do času — zmocnění má účinnost pouze po dobu dotyčného rozpočtového období (pravidelně tedy na jeden rozpočtový rok);

b) odhadní cena zcizované nemovitosti nesmí převyšovati určitou hranici. V prvním finančním zákoně pro r. 1919 č. 433/1919 nesměla odhadní cena jednotlivého předmětu přesahovati 50.000.— K. V posledním finančním zákoně na r. 1947 č. 234/1946 nesmí odhadní cena zcizovaných nemovitostí v jednotlivém případě (totiž jedním právním jednáním převáděných) převyšovati 3.000.000 Kčs a při zcizení státních nemovitostí na Slovensku, k němuž zmocněn pověřenec financí, 1.000.000 Kčs;

c) úhrnná hodnota v rozpočtovém období zcizovaných nemovitostí nesmí převyšovati určitou hranici. V prvním finančním zákoně pro r. 1919 nesměla převyšovati 1.000.000 K, ve finančním zákoně pro r. 1947 nesmí převyšovati úhrnnou částku 20.000.000 Kčs a u pověřence financí ohledně státních nemovitostí na Slovensku úhrnnou částku 5.000.000 Kčs.

Ministr financí jest však ještě povinen o všech zcizeních, k nimž byl zmocněn, podati zprávu Národnímu shromáždění. V prvních finančních zákonech až do r. 1927 vyžadovalo se dokonce dodatečné ospravedlnění, resp. odůvodnění, počínajíc rozpočtovým rokem 1927 (zák. č. 176/1927) ukládá se ministru financí toliko podati zprávu Národnímu shromáždění (ve finančním zákoně na r. 1947 „podati po uplynutí rozpočtového roku úhrnnou zprávu ústavodárnému Národnímu shromáždění“).

Zmocnění ministra financí jest exklusivní, vztahující se na veškeré státní nemovitosti, ať jsou ve správě, nebo slouží účelům kteréhokoliv odvětví státní správy, nebo státního podniku. V praxi nerozhoduje však ministr financí o zcizení sám o své újmě, nýbrž zpravidla k návrhu ministerstva, v jehož nejvyšší správě je spravovaná nemovitost, resp. jehož úkolům slouží a v dohodě s ním, ač podle zákona není na ni vázán.

2. Zvláštní ustanovení.

a) Mimo práve uvedené všeobecné zmocnění ministra financí obsahovaly finanční zákony ke státním rozpočtům ještě jakési ulehčení prodeje majetku (nemovitého), který se stal státním placením dávky z majetku a z přírůstku na majetku, podle § 55, odst. 1 č. 6 zák. č. 309/1920 a nebyl podle § 37 zák. náhradového č. 329/1920 převzat k účelům zákona přidělového, a to tím způsobem, že se k prodeji vyžadoval souhlas ministrů financí a zemědělství, nebyl však vázán na výše uvedené hranice a nebylo též třeba vykazovati jej Národnímu shromáždění. Naposledy měl toto ustanovení finanční zákon na r. 1938 č. 243/1937 Sb.

b) Podle ustanovení §§ 37—40 zák. náhradového č. 329/1920 ve znění zák. č. 220/1922 mohl státní pozemkový úřad převzít státní pozemkový majetek a použítí ho k přidělu ve smyslu přidělového zákona č. 81/1920 Sb. se souhlasem vlády, resp. při převzetí státního majetku v jednom kalendářním roce ve větším rozsahu na základě zvláštního finančního zákona.

c) Sem spádají také ustanovení zákonů o stavebním ruchu. Prvý zákon o stavebním ruchu č. 100/1921 Sb. ukládal státu přímo povinnost své pozemky k zastavení způsobilé prodati pro stavbu obytných domů a budov určených pro veřejnou potřebu, a to za náhradu jejich obecné hodnoty, a vláda byla zmocněna zařídití vše, čeho k prodeji je potřebí. O návrhu a podmín-

kách prodeje rozhodovalo příslušné ministerstvo. V pozdějších zákonech o stavebním ruchu (č. 45/1927, 35/1923, 58/1924, 44/1927, 43/1928, 45/1930, 65/1936) se toliko stanovila možnost prodeje státních pozemků a státní správa se zmocňovala, aby pozemky k zastavení způsobilé, jež nehodlá sama zastavěti nebo použítí k veřejným účelům, prodala za náhradu jejich obecné hodnoty. O návrhu a podmínkách prodeje rozhodovalo ministerstvo financí v dohodě s ministerstvem, v jehož správě pozemek byl. Tato zmocnění nebyla s ohledem na veřejný účel, t. j. odstranění bytové nouze, časově omezena na rozpočtové období, ani vázána obmezením obvyklými u zmocnění dávaných ministru financí ve finančních zákonech. Nebylo také třeba tyto prodeje dodatečně ospravedlňovati, resp. vykazovati Národnímu shromáždění. Naproti tomu byla tato zmocnění v zákonech o stavebním ruchu užší, než zmíněná všeobecná zmocnění ministra financí ve finančních zákonech, poněvadž se vztahovala pouze na prodej (resp. směnu) pozemků k účelům staveb v zákonech o stavebním ruchu stanovených, a to za obecnou jejich hodnotu; mimo to bylo ministerstvo financí při rozhodování vázáno na dohodu s ministerstvem, v jehož správě se pozemek nacházel.

d) Podle § 7, odst. 1 zák. č. 42/1947 Sb. o některých opatřeních ve stavebnictví souvisejících s dvouletým hospodářským plánem, jsou povinni vlastníci pozemků postoupiti za přiměřenou náhradu plochy nezastavěné, nebo na nichž jsou stavby, jež mají býti zbořeny, je-li těchto ploch třeba pro stavby podle dvouletého plánu, nebo s nimi související veřejné zařízení. Podle odst. 3 téhož § může býti postoupena i plocha, která je ve vlastnictví státu a není-li postupována jinému odvětví státní správy — v kterémž případě nejde o zcizení —, jest k tomu potřebí vedle souhlasu ústředního úřadu, příslušného pro odvětví státní správy, které dosud tuto plochu spravuje, ještě souhlasu ministerstva financí. Ani zde tento postup není vázán na obmezení, na něž bývá vázáno zmocnění ministra financí ke zcizování státních nemovitostí ve finančních zákonech.

3. Schválení Národním shromážděním.

Nelze-li zcizení státní nemovitosti povolití ani na základě zmocnění ministra financí ve finančních zákonech, ani na zá-

kladě zvláštních ustanovení svrchu uvedených, je k němu třeba schválení Národního shromáždění. Jeho forma není v ústavní listině ani ve finančních zákonech předepsána. Pouze zákon náhradový vyžadoval v určitých případech formu finančního zákona, jak bylo uvedeno svrchu pod 2b. Podle dosavadní praxe dává se ministru financí — event. v dohodě s jiným ministrem — formou zákona speciální zmocnění ke konkrétnímu zcizovacímu aktu, ač by bylo možno souditi, že finančními zákony vyžadované schválení Národního shromáždění náleží do jeho správní působnosti. Někdy toto zmocnění se uděluje již předem, kdy o konkrétní zcizovací smlouvě a jejích podmínkách ještě vůbec nebylo s nikým jednáno. Zde tedy nastává vlastně delegace moci výkonné, jež nemá odůvodnění ani v ústavní listině, ani ve finančních zákonech. Národní shromáždění, resp. ústavodárné Národní shromáždění mělo by v případech mu vyhrazených samo o zcizení rozhodnouti, totiž návrh příslušné smlouvy, nebo aspoň její hlavní podmínky schváliti. Tento postup působil by ovšem v praxi potíže, ježto by jím bylo zdržováno uskutečnění zcizovacího právního jednání, bylo-li již mezi státní správou a druhou stranou — ovšem předběžně a nezávazně — ujednáno.

Zmíněné zákony, dávající speciálně zmocnění ministru financí k prodeji určitých státních nemovitostí, jsou: č. 40/1921, 249/1921, 250/1921 (směna), 125/1923, 129/1924, 149/1924, 150/1924, 57/1925, 199/1928, 25/1932, 57/1935, 68/1936 a 130/1939 Sb. a dekret presidenta republiky č. 8/1945 Sb.

Formální postup při zcizování státních nemovitostí bývá pravidelně ten, že s uchazeči o ně jednají o podmínkách (o kupní ceně atd.) přímo úřady, resp. správy podniků oněch resortů, jež dotyčné nemovitosti spravují a po kladném výsledku jednání předkládají svému nadřízenému ministerstvu návrh na zcizení. Toto vyžádá si souhlas ministerstva financí, které jej žádajícímu ministerstvu uděluje, pokud je to v jeho kompetenci a není-li námitka se stanoviska finančního, nebo ekonomického. Hlavní podmínkou ovšem je, že zcizované nemovitosti není zapotřebí pro účely státní správy samotné, resp. že nemá již sloužiti za veřejný statek. Po sdělení souhlasu ministerstva financí zařídí dožadující ministerstvo, resp. jeho podřízené úřady a správy podniků vše, čeho je třeba k vyhotovení zcizovací smlouvy způsobilé ke knihovnímu vkladu vlastnictví pro nabyvatele.

Stržené výtěžky se podle státních rozpočtů odvádějí všeobecné pokladní správě bez rozdílu, kterému resortu nebo státnímu podniku zcizené nemovitosti slouží, nebo kterým byly spravovány, pokud není něco jiného zvlášť stanoveno. Tak na př. v zákoně č. 199/1928 o zcizení některých vojenských nemovitostí bylo určeno, že výtěžek připadá jednak Fondu pro věcné potřeby národní obrany, zřízenému podle zákona č. 240/1926, jednak že se z výtěžku utvoří zvláštní fond určený ke hrazení nákladů na koupi stavení, nebo domů a výstavbu úředních budov státní finanční správy, pokud se týče nejvyššího účetního kontrolního úřadu. V zákoně č. 57/1935 Sb. o zcizení některých státních nemovitostí v Táboře bylo ustanoveno, že peníze strženého z tohoto prodeje bude použito na úhradu investičních výloh spojených s obnovou trolejového vedení místní dráhy Tábor—Bechyně.

Dlužno ještě podotknouti, že k doзору na státní jmění povolán je též nejvyšší účetní kontrolní úřad podle zákona č. 175/1919. Ústavní listina stanoví dále v § 53, že výkon kontroly státního hospodářství finančního a státního dluhu upravuje zákon. Tímto zákonem je právě zmíněný zákon č. 175/1919 o zřízení NÚKÚ, který v § 10 ukládá tomuto úřadu povinnost sestavit státní závěrečný účet, jenž má býti předložen „nejpozději do 18 měsíců, počítajíc od uplynulého dotčeného správního roku, Národnímu shromáždění, aby jej zkoumalo a schválilo“.

Tím tedy jest zaručena Národnímu shromáždění konečná kontrola státního finančního hospodářství (tedy i kontrola ohledně zcizování státních nemovitostí) a udílení vládě absolutoria z hospodaření za rozpočtový rok.

Podle vylíčeného právního stavu dospíváme k důsledku, že ústavní listina, jakož i finanční zákony rozpočtové, přiznávají zcizování státních nemovitostí příliš velkou důležitost, která se dá vysvětliti jen historickým vývojem. Vždyť v mnohých oborech státní správy, zejména v oboru ministerstva zemědělství, dopravy, techniky, resp. státních podniků jim podřízených vyžaduje normální chod správy a provozu časté prodeje, nebo směny státní půdy ve vlastním jich zájmu (k účelům arondace, úpravy komunikací u nádraží, nebo železničních tratí, rozšíření drážního tělesa, odprodeje objektů, které se staly nepotřebnými atd.). Některé důležité potřeby, na

př. bytová péče, vynutily si již proti ustanovením finančních zákonů ulehčení prodeje státních nemovitostí zvláštními zákony, na př. zákony o stavebním ruchu. Mimo to soustředění rozhodování o zcizení v ministerstvu financí působí často průtah v řízení a podněcuje snahy jiných resortů po větší samostatnosti v této agendě.

Veškeré tyto okolnosti podněcují k úvaze, zda by neměla býti zákonná ustanovení o zcizování státních nemovitostí nově a jednotně upravena, zvláště nyní, kdy tvoříme novou ústavu.

Doporučovalo by se, aby zcizování státních nemovitostí bylo vůbec vyňato z působnosti Národního shromáždění a vyhrazeno moci výkonné — státní správě.

Kompetence této mohla by se upravit asi takto:

O zcizení státních nemovitostí spravovaných státními podniky rozhodovaly by tyto samy (resp. jejich správní sbory), vyžadující si ve zvlášť důležitých případech schválení jim nadřízeného ministerstva.

O zcizení jiných státních nemovitostí rozhodovalo by ministerstvo financí k návrhu ústředního úřadu, v jehož nejvyšší správě nemovitost jest, a v dohodě s ním.

Ve zvlášť důležitých případech (na př. při zcizovací ceně přes určitou výši, při úplné nebo částečně bezúplatných postupech nemovitostí bylo by si vyžádati souhlasu vlády, a to u obou druhů nemovitostí.

Co do řízení není také třeba, aby v každém případě zcizení konaly finanční úřady samostatné šetření o odhadní ceně zcizované nemovitosti a aby příslušný zemský finanční úřad podával dobrozdání se stanoviska finančního a ekonomického. I zde doporučovalo by se zjednodušení a ponechání větší samostatnosti jednotlivým resortům.

I při této úpravě, při níž by zcizování státních nemovitostí nespádalo do působnosti Národního shromáždění, musela by však kontrola zcizování státních nemovitostí — jako vůbec finančního státního hospodářství — zůstat vyhrazena Národnímu shromáždění, jako dosud. (Viz § 53 úst. listiny a zákon č. 175/1919 o zřízení NÚKÚ.)

Mělo-li by zcizování státních nemovitostí i nadále zásadně spadat v působnost Národního shromáždění, pak se doporučuje, aby v nové ústavní listině tato působnost jeho jasně a určitě byla stanovena a ne jako dosud toliko oklikou přes § 54, odst. 8 ústavní listiny. I v tomto případě by se však

doporučovalo, aby k zcizování státních nemovitostí v určitých případech jasně určených (na př. zcizování nemovitostí do určité výše odhadní hodnoty, resp. zcizovací ceny) byl již v ústavní listině zmocněn ministr financí, aby toto zmocnění nemuselo se opakovati v každém finančním zákoně rozpočtovém.

II. Zavazení.

Právní ustanovení o zavazení (zatěžování) státních nemovitostí nalézáme ve finančních zákonech ke státním rozpočtům, jež zmocňují k němu ministra financí pro jednotlivá rozpočtová období s určitými obmezeními podobně jako u zcizení státních nemovitostí. Oboje zmocnění bývají dávana ministru financí současně v jednom článku, resp. § finančního zákona. V prvním finančním zákoně pro r. 1919 č. 433/1919 Sb. byl ministr financí zmocněn — mimo zmocnění k zcizení - bez předchozího schválení Národního shromáždění, ale na dodatečné ospravedlnění zatížení nemovitý státní majetek služebnostmi až do celkové hodnoty K 200.000.—, jestliže hodnota propůjčovaného práva v jednotlivém případě 50.000 K nepřevyšuje a dále zatížení tento majetek, stavebními právy.

Ve finančním zákoně pro r. 1947 č. 234/1946 jest ministr financí zmocněn bez předchozího souhlasu ústavodárného Národního shromáždění nemovitý majetek zatěžovati služebnostmi, nebo zástavními právy až do úhrnné hodnoty 2.000.000 Kčs, nepřevyšuje-li hodnota jednotlivé propůjčované služebnosti, nebo jednotlivá pohledávka zajišťovaná zástavním právem 500.000 Kčs a dále zatížení tento majetek právy stavby.

Zatížení státních nemovitostí, jež by se vymykalo z těchto mezí, vyžadovalo by opět schválení Národního shromáždění.

Speciální a odchýlné ustanovení nalézáme v zák. č. 404/1922, úpravě hospodaření ve státních závodech, ústavech a zařízeních, jež převahou nemají plniti úkoly správní, a to v § 3, podle něhož zatížení majetkové podstaty těchto podniků může se dít jen zákonem, tedy bez ohledu na hodnotu závazku, jímž má býti nemovitost zatížena. Ustanovení toto jako lex specialis má platnost proti všeobecným zmocněním ministra financí dávaným mu pro jednotlivá rozpočtová období ve finančních zákonech (srov. také odst. 10 § 3 vl. nař. č. 206/1924 Sb.). Rovněž tak ohledně zatížení nemovitostí národních podniků platí

speciální ustanovení viz na př. ustanovení § 35, č. 10 a 11, § 37, písm. d) a § 39 písm. h) vl. nař. č. 6/1946 a analogická ustanovení vl. nař. 77/1946].

Reforma těchto ustanovení měla by se státi v podobném smyslu, jak doporučeno u zcizování státních nemovitostí.

Literatura.

Kubišta: Zákony o podpoře stavebního ruchu; Pražák: Rakouské právo ústavní; Režný: Zcizování státních nemovitostí — Věstník ministerstva financí, roč. 1923 a 1924; Weyr: Soustava československého práva státního; Weyr: Zcizování státního majetku — revue Parlament roč. III; Weyr-Neubauer: Ústavní listina Čsl. republiky; Vybral: Heslo Rozpočet ve Slovníku veřejného práva čsl.

† Václav Režný
(upravil Frant. Korec)

Zdravotnictví.

I. Pojem zdravotnického práva. II. Historický úvod. III. Organizace a působnost veřejné zdravotní správy. IV. Zdravotní péče ochranná (preventivní). V. Mezinárodní zdravotnictví.

I. Zdravotnické právo lze definovati jako soubor předpisů vydávaných k tomu cíli, aby lidské zdraví bylo upevněno, zlepšeno, chráněno nebo opět získáno.

Kde v odborné literatuře jsou jednotlivé úseky zdravotnického práva vědecky podrobněji propracovány, používá se pro ně i užších pojmenování (na př. nemocniční právo — Krankenhausrecht, lékařské právo — Aerzterecht atd.).

V obor zdravotnického práva spadají nejen zdravotnické předpisy upravující výlučně tu kterou otázku zdravotnickou, nýbrž i předpisy týkající se sice ochrany zdraví lidí, ale obsažené ze systematických důvodů v zákonech upravujících jiné obory právní, na př. v zákonech živnostenských, stavebních, sociálních, trestních a pod.

Není oprávněným dříve převládajícím názor, že zdravotnické předpisy jsou jen rázu policejního, t. j. že tu jde jen o zdravotní policii. Moderní zdravotnické právo nemá jen ráz konservující, sloužící k udržení dosavadních statků, nýbrž má v různých svých oborech působnost do značné míry konstruktivní, tvůrčí, která dosahem svým vyrovná se kterémukoli jinému oboru práva.

II. Historický úvod.

Od starověku lze sledovati snahu států upevňovati zdraví obyvatelstva a ochraňovati je od nemoci, ježto zdravý člen národa